

Archief Zeeland

Via Google

Archieven zeeland:

<http://www.zeeuwsarchief.nl/zoeken/?q=Zuivelfabriek&tab=archive>

Coöperatieve Melkinkoopvereniging *Samenwerking*, Middelburg

Uitgepakt:

De eerste vergadering van de Coöperatieve Melkinkoopvereniging Samenwerking WA vond plaats op 22 oktober 1947 in de Bogardzaal te Middelburg. Daarbij werd gememoreerd aan een eerdere vereniging die in 1921 was opgericht, de Slijters Melkinrichting en Stoomzuivelfabriek Samenwerking, gevestigd aan het Hofplein in Middelburg. Na de opening van de Coöperatieve Stoomzuivelfabriek Walcheren aan de Poelendaelesingel in 1924 namen de activiteiten van de melkfabriek aan het Hofplein na een aantal jaren af en uiteindelijk was er na de Tweede Wereldoorlog alleen nog sprake van een melkdistributiecentrum waar de melkslijters hun melk en andere zuivelproducten ophaalden.

In 1965 verhuisde de melkinkoopvereniging van het Hofplein naar de Walensingel. Kort na de sluiting van de melkfabriek van de Coöperatieve Zuivelfabriek Walcheren in 1979 werd ook de melkinkoopvereniging ontbonden.

Het archief van de vereniging werd in 2003 door W. Janse uit Middelburg, voormalig voorzitter van de vereniging, geschonken aan het Zeeuws Archief (Aanwinst 2003.94). Het archief bevat een schat aan gegevens betreffende Middelburgse melkslijters.

Verder in archief - zuivelfabriek.

- Brief van de Secretaris aan de Coöperatieve Zuivelfabriek te Wemeldinge betreffende inlichtingen over de gemeenten op Zuid Beveland met de aantallen melkveehouderij-bedrijven en melkvergunninghouders en de weekomzet van boerenmelk, doorslag, 1950 - 1 stuk,
- Tekst van een overeenkomst om te komen tot samenwerking met de Coöperatieve Zuivelfabriek „*Hollandia*” N.V., Afdeling Goes met begeleidende brief van „*Hollandia*” en een verslag van een bespreking van 30 oktober 1957 tussen de twee partijen, 1957 - 3 stukken,
- Coöperatieve Zuivelfabriek „*Roomboter*” te Kloosterzande - 7 stukken,
- Coöperatieve Zuivelfabriek en Melkinrichting „*Walcheren*” te Middelburg - 1 stuk,
- Coöperatieve Zuivelfabriek „*Eensgezindheid*” te IJzendijke - 2 stukken,

Zuivelconsulent

Uitgepakt:

In 1899 werd een Consulentschap voor Zuivel ingesteld door de Maatschappij tot Bevordering van de Landbouw en Veeteelt in Zeeland. Tot eerste consulent werd L. J. M. Koert benoemd. Deze vervulde de functie tot in 1906. Op 1 november 1906 werd L. J. M. Koert opgevolgd door C. Zwagerman.

Het Consulentschap werd in 1913, voornamelijk om financiële redenen, overgenomen door het Rijk en kwam te ressorteren onder het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Directie van de Landbouw, Vijfde Afdeling, Zuivelaangelegenheden. C. Zwagerman werd ge-

lijktijdig benoemd tot rijksambtenaar. De taak van de dienst was het geven van voorlichting in ruime zin op het gebied van een rationele fokkerij en het gebruik van landbouwhuisdieren, alsmede van een doelmatige bestemming en afzet van veeteeltprodukten, verhoging van de produktie van de veestapel en verbetering van de kwaliteit van de produkten.

Als onderdelen van de taak kunnen worden genoemd:

- a. Het geven van voorlichting op het gebied van de veeverbetering en het mede uitvoering geven aan organisaties, zoals melkcontroleverenigingen.
- b. Het geven van individuele voorlichting aan houders van zowel rundvee, paarden, varkens, schapen en geiten inzake de fokkerij, voeding en verzorging.
- c. Voorlichting in groepsverband door het houden van voordrachten, eventueel met behulp van visuele hulpmiddelen, inzake de zuivelbereiding.
- d. Het schrijven van artikelen in de landbouwpers.
- e. Het verspreiden van vlugschriften.
- f. Het geven van lessen in veeteelt, het verzorgen van cursussen in handmelken en het opleiden van voormelkers(sters), het geven van cursussen in machinaal melken en de opleiding voor het praktijkexamen machinaal melken.
- g. Het nemen van proeven en het verrichten van onderzoekingen in samenwerking met bestaande organisaties inzake het mesten van vee op stal, op de afstammelingen van stieren, op de kwaliteit van melk en de voeding en de opfok van stieren.
- h. Het bevorderen van het houden van veekeuringen, fokveedagen en -tentoonstellingen. i. Het geven van voorlichting inzake doelmatige melkwinning en -behandeling aan veehouders.

Verschillende instellingen uit het bedrijfsleven (o.a. fabrikanten) hielden zich bezig met voorlichting over veeteelt- en zuivelzaken. De Rijkszuivel- en Veeteeltconsulent, evenals zijn voorganger, werd door hen gezien als een samenbindende figuur. De consequentie hiervan was dat het Consulentenschap opgebouwd behoorde te zijn uit gekwalificeerde specialisten. Het Consulentenschap voldeed wel in kwalitatieve, maar niet altijd in kwantitatieve zin hieraan, doordat verschillende functies, die ieder voor zich een volledige dagtaak inhielden, door één functionaris, nl. de Consulent, behartigd moesten worden. In alle andere provincies waren er afzonderlijke consulenten voor zuivel- en veeteeltzaken. De provincie Zeeland maakte hierop een uitzondering, door waren de functies gecombineerd.

Daar de veeteeltzaken een steeds grotere omvang aannamen, richtte de Maatschappij tot Bevordering van Landbouw en Veeteelt in Zeeland zich met een schrijven van 22 maart 1922 tot de Directeur Generaal van de Landbouw van het Ministerie, met het verzoek de titel van de Rijksconsulent te wijzigen in „Rijksveeteeltconsulent met behartiging van Zuivelzaken. Op 24 april 1922 antwoordde de Directeur Generaal dat de wijziging van de titel in 1923 gerealiseerd zou worden. Op 14 juli 1922 kwam de Directeur Generaal terug op zijn uitspraak en besliste dat de bestaande toestand gehandhaafd zou blijven ondanks het feit dat veeteeltzaken, (met name de rundveeverbetering) de belangrijkste plaats in de werkzaamheden innamen.

Op 17 mei 1940 brandde het „Oost Indisch Huis” te Middelburg, waar het Consulentenschap gevestigd was, af. Het kantoor van de Consulent, het laboratorium, de bibliotheek en ook het archief gingen zo goed als geheel verloren. Ook het woonhuis van de Consulent, alsmede het Bureau van de twee Melkfederaties, welke in het pand van het Consulentenschap gevestigd waren, werden door de brand verwoest. Het Consulentenschap heeft met medewerking van de Directie van de Landbouw van het Ministerie spoedig voor haar kantoor weer een onderkomen

kunnen vinden. Voor het laboratoriumwerk werd hulp geboden door de Coöperatieve Zuivelfabriek te Middelburg, waar gebruik gemaakt kon worden van de apparatuur.

Toen in oktober 1944 door oorlogsomstandigheden Walcheren onder water kwam te staan, is het gehele laboratoriumwerk stil komen te liggen. In 1945, na de beëindiging van de oorlog, werd een gedeelte van het laboratoriumwerk verricht te Goes bij de Keuringsdienst van Waren en een gedeelte bij de Zuivelfabriek te Kloosterzande in Zeeuwsch Vlaanderen en weer later bij de Coöperatieve Zuivelfabriek te Middelburg. In 1950 kon weer gebruik worden gemaakt van een eigen laboratorium. De Rijkszuivel- en Veeteeltconsulent C. Zwagerman werd na ruim 43 jaar als Consulent werkzaam te zijn geweest op 1 mei 1949 eervol ontslagen in verband met het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd, maar bleef tot 1 januari 1951 werkzaam op het Consulentenschap op arbeidsovereenkomst. C. Zwagerman overleed in 1953. De Rijkszuivel- en Veeteeltconsulenten vervulden bij veel commissies en verenigingen de functie van adviseur. Als bijlage bij de inventaris is een lijst opgenomen van bedoelde commissies en verenigingen onder „bijlage 4”. In 1952 werd ir. W. L. Harmsen tot Rijkszuivelconsulent benoemd na reeds enkele jaren als adjunct-consulent voor Zeeland werkzaam te zijn geweest.

Bij de brand van 17 mei 1940 ging praktisch het gehele archief verloren, zodat van vóór die tijd zo goed als geen archiefstukken aanwezig zijn. Ook van de tijd van 1899, het jaar van de instelling van het Consulentenschap tot 1913, het jaar van de overname door het Rijk, zijn geen stukken meer te achterhalen, zodat mag worden aangenomen dat ook over deze periode de stukken verloren zijn gegaan. Het leek mij een goede gedachte om aan het werk van de Rijkszuivel- en Veeteeltconsulent C. Zwagerman, die van 1913 tot en met 1949 als zodanig werkzaam is geweest in Zeeland, in deze inventaris aandacht te schenken door het overnemen van een fragment van een artikel, geschreven door de voorzitter van de Zeeuwse Landbouwmaatschappij te Middelburg, A. H. de Milliano, ter gelegenheid van het 25-jarig dienstverband van C. Zwagerman 1931, in het Landbouwblad voor Zeeland en Noord Brabant van 31 oktober 1931. Dit in verband met de vernietiging van de neerslag van zijn werk door de brand van 1940, waardoor er in het archief geen inzicht verkregen wordt van de verdienste van deze Consulent voor Zeeland. De stukken zijn vanaf 1960 in postagenda's ingeschreven. Deze agenda's zijn echter slechts vanaf 1964 aangetroffen. Met ingang van juli 1969 is het Consulentenschap opgeheven en hiermede het archief afgesloten.

Toen in oktober 1944 door oorlogsomstandigheden Walcheren onder water kwam te staan, is het gehele laboratoriumwerk stil komen te liggen. In 1945, na de beëindiging van de oorlog, werd een gedeelte van het laboratoriumwerk verricht te Goes bij de Keuringsdienst van Waren en een gedeelte bij de Zuivelfabriek te Kloosterzande in Zeeuwsch Vlaanderen en weer later bij de Coöperatieve Zuivelfabriek te Middelburg. In 1950 kon weer gebruik worden gemaakt van een eigen laboratorium. De Rijkszuivel- en Veeteeltconsulent C. Zwagerman werd na ruim 43 jaar als Consulent werkzaam te zijn geweest op 1 mei 1949 eervol ontslagen in verband met het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd, maar bleef tot 1 januari 1951 werkzaam op het Consulentenschap op arbeidsovereenkomst. C. Zwagerman overleed in 1953.